

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum corpus Christi moueatur ad motum hostiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

cundum quamlibet partē sui calēt, ita q̄ secundum istū modum essendi in, & plura possunt esse simul, & magnū in paruo & econuerso, & totum in toto, & qualibet pars in qualibet parte. Dicunt ergo q̄ licet ritualiter nō possint esse plura quanta simul, vel magnū in paruo: hoc tamē potest fieri secundū aliū modū essendi in. Nunc autē modus quo corpus Christi est in hoc sacramēto nō est modus ritualis, sed alius modus qualiscūq; sit ille modus.

14. Hęc autē responsio nihil valet, quia rationes non supponunt q̄ corpus Christi sit in hoc sacramento ritualiter, nec ex ista imaginatione procedunt, nec aliquis vnq̄ hoc posuit, imō oēs tenent q̄ non est ibi ritualiter, nec circumscrip̄tiue, sed rationes deducunt ad hoc tanquā ad inconueniens. Quod si quantitas corporis Christi est in hoc sacramento realiter secundum se, q̄ ipsa est ibi ritualiter accipiendo sitū pro ordine partium in toto. Cum ab hoc quantitas nulla virtute possit absolui, & etiā per comparationem quantitatiuā ad quantitates specierum panis, ita q̄ tota quantitas corporis Christi non potest equaliter se habere ad species, & ad quamlibet partem specierum. Et ad hoc nihil est responsum, nisi quando dicitur q̄ secundum modū essendi in quo causa est in effectu possibile est magnū esse in paruo, & plura in eodem, & idem in pluribus, vt patet ex dicto eorum. Et aliquis talis modus potest esse ille quo corpus Christi quantum est in hoc sacramento, vt dicunt. Istud autē est periculosum, quia modus quo causa est in effectu, puta sol in herba quam facit florere, vel in fructu quē facit maturefcere nō est sic realis q̄ corpus solis secundū se realiter sit in herba vel in fructu, ita vt comedens herbam vel fructum dicatur comedisse solem realiter, sicut comedens species sacramentales dicitur sumpsisse vel comedisse realiter corpus Christi. Et ideo cōparatio modi essendi in quo causa effectiua est in solo effectu vno vel pluribus ad modum essendi quo corpus Christi est in hoc sacramento realiter est inepta & periculosa, & dans occasiōē errandi circa realē modū essendi corporis Christi in hoc sacramēto. Et sic patet q̄ difficile est sustinere q̄ quantitas corporis Christi sit secundū se realiter in hoc sacramento.

15. Tenentes autē oppositum hanc difficultatem non patiuntur, sed solum illam quā tangitur in argumēto factō in oppositum. Ad quod potest sic responderi, q̄ sicut non oportet corpus Christi separari a loco suo per hoc q̄ est in hoc sacramento, cui tamen locus proprius corporis Christi non est præsens, ita non oportet corpus Christi separari a sua quantitate realiter, licet corpus Christi sit præsens huic sacramento, & nō eius quantitas. Cum ergo dicitur vbi est pars ibi & totum, nisi ab inuicem separetur, verum est in his quę sunt in loco localiter, quę autem sunt in loco per solam habitudinem ad locum, quemadmodum corpus Christi præsens est speciebus, nihil prohibet vnum eorū quę sunt coniuncta realiter habere habitudinem ad locum, & sic sit ei præsens, aliud autē nō habere habitudinem ad ipsum, nec esse ei præsens, & sic est in hoc sacramēto de substantia corporis Christi & eius quantitate. Qui autem tenent alium modū qui est cōmuniō respondēt ad duas rationes factas in arguendo.

16. Ad primū sic, quia cum dicitur q̄ Christus est maior speciebus sacramenti, verū est secundū se. Quod verō additur q̄ nō est maior, quia contentum non est maius continente, dicunt q̄ hęc est mala imaginatio. nō enim cōtinetur Christus a speciebus quasi species sint cōcauę, infra quas cōtinetur corpus, nec eis cōmensuratur, nec eas excedit, nec exceditur per consequens, vt ponit cōmuniō opinio, sed solum est præsens speciebus absq; cōmensuratione sul ad species.

17. Per idem patet ad secundū, quia licet corpus Christi quantum sit in hoc sacramento, tamen non est in ipso ratione quantitatis, quia sic esset ibi circumscrip̄tiue, sed solum ratione substantiæ: & per consequens est ibi quantitas per modum substantiæ. Contra istas dispositiones fuerant obiectiones factę prius quas valde difficile est euitare.

QUESTIO TERTIA.

Verum corpus Christi moueatur ad motum hostiæ.

Tertio quaeritur, vtrum corpus Christi moueatur ad motum hostiæ. Et videtur quod sic: quia quod definit esse vbi erat prius, & incipit esse vbi non erat, videtur esse motum, sed corpus Christi per motum hostiæ definit esse in alari vbi prius erat, & incipit esse in ore hominis vbi prius non erat, ergo &c.

1. Item quod venitur seu portatur, mouetur saltē per accidens, sed corpus Christi existens in hoc sacramento dicitur vehi seu portari per sacerdotem ad infirmum: ergo mouetur saltē per accidens.

2. IN CONTRARIUM est, quia cōtradictoria nō possunt simul verificari de eodem, sed motus & quies circa subiectum aptū natum contradicunt sibi: quia sicut affirmatio & negatio se habent circa omnem rem, sic habitus & priuatio, cuiusmodi sunt motus & quies circa subiectum aptum natū. Cum igitur corpus Christi maneat quietum in loco suo, nullo modo potest ei conuenire q̄ moueatur in hoc sacramento.

3. Item quod nō est in loco, nec per se nec per accidens non mouetur localiter nec per se, nec per accidens, sed corpus Christi vt existens in hoc sacramento nō est ibi vt in loco, nec per se nec per accidens: ergo non mouetur nec per se nec per accidens localiter.

4. RESPONSIO. Dicendum q̄ corpus Christi in hoc sacramento nullo modo mouetur ad motum hostiæ, nec per se, nec per accidens. Quod patet primo: quia quando aliqua duo sic se habent q̄ non sunt vnum secundum subiectum, nec se habent vt continens & contentum, nec habent colligationem vel contactum, nullo modo vno moto mouetur alterum: sed corpus Christi & species sacramenti nō sunt vnum secundum subiectum, nec vnum continent in altero, nec colligatur alteri, nec tangit ipsum: ergo ad motum specierū nullo modo sequitur motus corporis Christi. Maior patet inducō in omnibus, in quibus ad motū vnus sequitur motus alterius. Minor patet ex prædictis. Secundo patet idē sic, quia vnū & idē nō potest simul moueri motibus oppositis: maxime quando vterq; motus conuenit ei eodem modo. Sed istud contingeret, si corpus Christi moueretur motu hostiæ, ergo &c. Minor probatur, quia vno cleuante hostiam sursum, alius ponit eam deorsum. Si ergo corpus Christi moueretur ad motum hostiæ, simul moueretur sursum & deorsum. Tertio, quia si corpus Christi moueretur motu hostiæ, eadem ratione frangeretur fracta hostia: sed hoc est falsum, ergo & illud. Item corpus Christi existens in cælo localiter fit de nouo in hoc sacramento non per motū localiter, nec per se, nec per accidens: ergo fortiori ratione existens in loco per hoc sacramento, nec deferens locum suum in cælo non mouetur ratione motus specierum localiter nec per se, nec per accidens.

5. Ad arg. in oppositum dicendum, q̄ maior est falsa de modo quo aliquid est in hoc sacramēto, vbi est solum ordo ad species huius sacramēti. Sicut enim corpus Christi non motum incepit esse in hoc sacramento, & corpus prius speciebus definit ibidem esse absq; motu suo: sic translatis speciebus definit corpus Christi esse vbi fuerunt species, & incipit esse vbi fuerunt species per solam translationem specierum, & non per motum suum, quia non est præsens loco, nisi quia est præsens speciebus existentibus in loco: eadem autem est ratio præsentię Christi ad species, siue motū sint siue quiescentes. Posset etiam dici ad minorem, maiore concessa, quod corpus Christi in hoc sacramento nō definit esse vbi prius erat, nec incipit esse vbi prius non erat per motum hostiæ, quia corpus Christi solum præsens est hostiæ ex vi sacramenti, sed ad locū hostiæ nullam præsentiam habet ratione qua est in hoc sacramento, quia per aliam rationem comparatur species ad locum & corpus, ad species vt ad sacramentum, & ideo manentibus speciebus quantumcūq; transferantur de loco ad locum, corpus Christi quod est præsens eis, semper est vbi erat, quia est in cælo localiter & cum speciebus. Ad nihil autem aliud habet realem præsentiam: & potest poni exemplum satis conueniens, quia angelus realiter præsens est corpori quod mouet. Ista tamen præsentia secundum aliquos non est localis, sic quod

quod angelus sit illi corpori propinquus, & ab alio distet propter quod moto corpore de loco ad locum angelus non mouetur in se, nec per se, nec per accidens, nec efficiatur in aliquo loco de nouo: sic cum presentia corporis Christi in sacramento non sit localis quantum ad species moueantur localiter, ipsum tamen non mouetur, nec per se, nec per accidens, nec acquirit nouum locum.

QVÆSTIO QVARTA.

Vtrum corpus Christi in Eucharistia possit videri ab oculo glorificato.

Tho. 3. q. 76. ar. 7.

Quarto queritur vtrum corpus Christi existens in hoc sacramento possit videri ab oculo glorificato. Et videtur quod sic, quia corpora nostra glorificata erunt conformia corpori Christi, vt dicitur Phil. 3. Sed oculus Christi videt se in hoc sacramento, cum sit idem videns & visibile, ergo &c.

1. Item sancti erunt æquales angelis, vt dicitur Mat. 22. Sed angeli vident corpus Christi in hoc sacramento, ergo oculus glorificatus ipsum videt.

2. Item in hoc sacramento quandoq; apparet species carnis vel pueri. Sed tunc vt videtur, apparet ipsummet corpus Christi. Alioquin esset deceptio, sicut in prestigijs, quare &c.

3. IN contrarium arguitur, quia nihil potest videri, nisi possit immutare visum, sed corpus Christi non potest in hoc sacramento immutare visum. Si enim posset immutare visum etiam nos videremus ipsum quum videamus sacramentum, quare &c.

4. **R**ESPONSIO. Intelligendum est quod oculus dupliciter accipitur. Vno modo proprie pro oculo corporali. Alio modo metaphoricè vel similitudinariè pro intellectu qui dicitur oculus mentalis. Loquedo de oculo corporali dicendum est quod corpus Christi in hoc sacramento non videtur ab oculo, nec suo nec alieno. Quod patet, quia nihil potest videri ab oculo corporeo, nisi sit quantum & coloratum, & sic oculo representatum. visibilia enim per se, sine quibus nihil aliud videri potest, sunt communia & propria. Communia vt quantitas: propria, vt color vel lux, sed corpus Christi in hoc sacramento, aut non est ibi quod ad quantitatem & colorem, vt dicit vna opinio, aut fit ibi quo ad quantitatem & colorem non est ibi per modum quantitatis & coloris, vt dicit alia opinio, ergo corpus Christi in hoc sacramento non potest ab oculo corporali videri. Aliam rationem adducunt quidam dicentes, quod quia corpus Christi est in hoc sacramento velatum speciebus opacis vltra quas acies visus figi non potest, ideo oculus saltem corporalis non glorificatus ipsum videre non potest sicut medicina cooperta nebula non videtur. Sed istud est per pueriliter dictum & pueriliter imaginatum, quia corpus Christi in hoc sacramento non est velatum speciebus, quasi sit infra species, & species circumstet ipsum, sed est presens speciebus secundum totas species, & secundum quamlibet partem specierum, nec tamè videtur propter causam iam dictam. Sed species videntur quæ sunt ibi secundum naturam suæ quantitatis, & sui coloris.

5. Si autem loquamur de oculo mentali, hoc est de intellectu, sic dicendum, quod corpus Christi videtur in hoc sacramento, oculo mentali glorificato, non autem ab alio. Primum patet, merito fidei succedit præmium visionis. Quum ergo credamus Christum in hoc sacramento esse realiter, consequens est quod beati clarè videant ipsum in hoc sacramento. Secundum patet, quia intellectus qui dicitur oculus mentalis, aut est humanus, aut angelicus: de intellectu humano, quod non videat ipsum in hoc sacramento patet, quia intellectus humanus nihil videt nisi sensibilia vel deducta ex sensibilibus, sed corpus Christi in hoc sacramento, nec est sensibile, nec eius existètia potest in ipso deduci ex sensibilibus, ergo &c. Intellectus autem angelicus fortè potest ex sua natura cognoscere an in hoc sacramento sint accidentia sine subiecto, quum angelus ex natura sua perfectè cognoscat omnia naturalia, sed quod non existente ibi substantia panis sit corpus Christi, nullus angelus potest ex naturalibus cognoscere, quum hoc non subiacet ordini & cursui rerum naturalium. Quod autem aliqui angeli mali aliquando exhibuerint reuerentiam

huic sacramento non fuit, quia ex naturalibus nouissent corpus Christi esse in eo, sed quia ex verbis & factis hominum, & miraculis contingentibus circa hoc sacramentum crediderunt illud quod nos credimus, sicut scriptum est Iac. 2. demones credunt & contremiscunt.

7. AD duo prima argumenta patet responsio.

8. Ad tertium dicendum, quod quando apparet aliquid tale in hoc sacramento, aut apparet vni tantum, aut pluribus. Si vni tantum, sic videtur contingere propter immutationem factam circa oculum videntis, & non circa species panis, quia si esset talis mutatio circa species panis, eadè ratione qua apparet vni appareret omnibus ibi presentibus: quando autem apparet omnibus, aut apparet ad horam & transitorie, & statim post videtur sub pristina specie, & sic adhuc videtur fieri talis apparitio ex immutatione videndum, & non ex immutatione specierum, nec tamè hoc pertinet ad aliquam deceptionem sicut fit in prestigijs, quia talis immutatio diuinitus fit in oculo per aliquam speciem ad aliquam virtutem figurandam. Hanc scilicet vt credatur quod in hoc sacramento non sunt solè species sed aliquid aliud propter ipsas. Vnde & Aug. dicit li. de questionibus euangelij, quod cum fictio nostra refertur ad aliquam significationem non est mendacium sed figura veritatis, in tali etiam apparitione non definit corpus Christi esse sub speciebus, cum sit facta aliqua mutatio circa ipsas. Quando verò apparet forma carnis vel pueri non solum ad horam sed deinceps durat toto tempore. Tunc dicunt aliqui quod est ibi propria species corporis Christi, nec obstat quod non videtur totus sed aliqua pars, nec in quantitate virili sed paruuli, quia in potestate corporis gloriosissimi est vt ostendat se secundum partem vel secundum totum. Sed istud non videtur, quia si ibi esset Christus in propria specie, esset ibi circumscriptiuè, & sic oporteret quod defineret esse in caelo, & vterius non posset fieri in pluribus sacramentis simul talis apparitio.

9. Ideo dicendum est aliter secundum duas opiniones. Vna est quod manentibus primis dimensionibus fit miraculose circa alia accidentia immutatio, scilicet circa figuram & colorem, ita quod videtur caro vel puer, nec est ibi deceptio propter causam prius dictam, manet etiam sub dimensionibus illis corpus Christi vt istis videtur.

10. Alii dicunt probabilius quod facta tali immutatione corpus Christi non remanet ibi, quia cum sacramentum sit signum sensibile quando circa accidentia seu species sacramenti talis fit immutatio quod secundum naturam non maneret sub eis substantia panis, tunc non manet sub eis corpus Christi. Cum igitur, substantia panis secundum naturam non possit manere sub accidentibus carnis vel pueri, non videtur quod facta tali immutatione circa species sacramenti quod in eis continuè appareat forma carnis vel pueri quod pro tunc remaneat in eis corpus Christi, nec adorandæ sunt tales species sub prædicta apparitione tanquam verum corpus Christi, sed solum tanquam reliquæ nobis miraculose ostendæ. Secus autem esset si circa species fieret immutatio de calido in frigidum vel de albo in nigrum propter quam immutationem substantia panis vel vini non defineret esse ibi, quia propter cõsimilem immutationem non defineret ibi esse corpus Christi.

11. Sed quid debet facere sacerdos in tali apparitione, nunquid debet tales sumere secundum statum ecclesie quod dicit, quod celebrans sumat sacramentum vt habetur de consecratione, dist. 2. cap. peracta, & cap. relatum? Dicendum est quod non: quia cum vsus huius sacramenti sit manducatio vt prius dictum fuit, non debent sumi species quando non apparent vt apte ad manducandum, quod fit quando apparet caro cruda vel puer vel huiusmodi, sed sunt tales species seruandæ cum reliquijs, nec tamen talis sacerdos est transgressor præcepti ecclesie, quia non intelligitur nisi quando sacramentum apparet in specie consueta, leges enim aptantur ad ea quæ communiter accidunt.

Sententia huius distinctionis. XI. In generali & speciali.

Si autem queritur qualis sit. Superius Magister determinauit de sacramento eucharistie quantum ad esse: hic determinat de eo quantum ad fieri. Et diuiditur in duas, quia primò determinat ea quæ ad consecrationem huius sacramenti pertinent. Secundò de consequentibus huiusmodi.

